

Bryssel 11.6.2015
COM(2015) 288 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Kolmas kertomus kansallisten strategiasuunnitelmien ja maaseudun kehittämistä
koskevien yhteisön strategisten suuntaviivojen (2007-2013) täytäntöönpanosta**

{SWD(2015) 114 final}

ESIPUHE

Tämä kertomus on komission kolmas kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle kansallisten strategiasuunnitelmien¹ ja maaseudun kehittämistä koskevien yhteisön strategisten suuntaviivojen (2007–2013)² täytäntöönpanosta.

Tämä komission kertomus³ perustuu jäsenvaltioiden vuonna 2014 toimittamien yhteenvetokertomusten analyysihin ja arviointeihin⁴ sekä muuhun saatavilla olevaan tietoon, erityisesti yhteisiin taloudellisiin ja fyysisiin seurantaindikaattoreihin ja eurooppalaisen maaseudun kehittämisen verkoston toimintaan.

Kertomuksessa esitetään yhteenveto tärkeimmistä kehityskuluista, nykyisistä suuntauksista ja haasteista, joita kansallisten strategiasuunnitelmien ja yhteisön strategisten suuntaviivojen täytäntöönpanoon liittyy.

On tärkeää huomata, että tässä kertomuksessa käytetyt tiedot on koottu ohjelmakauden alkamisvuodesta 2007 vuoden 2013 loppuun. Vaikka vuosi 2013 on ohjelmakauden viimeinen vuosi, se ei ole viimeinen täytäntöönpanovuosi, sillä täytäntöönpano jatkuu 31. päivään joulukuuta 2015⁵. Sitä ennen toteutetaan vielä huomattava määrä toimia, ja lopullinen arvio ohjelmien tuloksista ei ole saatavilla ennen vuoden 2016 loppua.

---

¹ Ks. neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005, annettu 20 päivänä syyskuuta 2005, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen, II osaston II luku.

² Neuvoston päätös, tehty 20 päivänä helmikuuta 2006, maaseudun kehittämistä koskevista yhteisön strategisista suuntaviivoista (ohjelmakausi 2007–2013) (2006/144/EY).

³ Ks. neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005, annettu 20 päivänä syyskuuta 2005, 14 artikla ”Komission kertomus”.

⁴ Ks. neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005, annettu 20 päivänä syyskuuta 2005, 13 artikla. Näissä yhteenvetokertomuksissa selostetaan kansallisten strategiasuunnitelmien ja tavoitteiden täytäntöönpanon edistymistä ja sitä, miten ne ovat edistäneet yhteisön strategisten suuntaviivojen noudattamista.

⁵ Niin kutsutun N+2-säännön ansiosta jäsenvaltiot voivat toteuttaa ohjelmakauden 2007–2013 menoja aina vuoden 2015 loppuun saakka.

SISÄLTÖ

1.1	Maaseudun kehittämistä koskevat yhteisön ensisijaiset tavoitteet ohjelmakaudella 2007–2013	4
2.	YHTEISÖN ENSISIJAIKSTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN	6
2.1	Katsaus keskeisiin saavutuksiin	6
2.2.	Täytäntöönpano toimintalinjoittain ja toimenpiteittäin	8
	Toimintalinja 1: Maa- ja metsätalousalan kilpailukyvyyn parantaminen	8
	Toimintalinja 2 – Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen	9
	Toimintalinja 3 – Maaseutualueiden asukkaiden elämänlaadun parantaminen ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen kannustaminen	10
	Toimintalinja 4 – Paikallisten valmiuksien kehittäminen työllisyyden parantamiseksi ja elinkeinoelämän monipuolistamiseksi	11
3.	NÄKYMÄT	12

1. TAUSTA JA YLEISKATSAUS

1.1 Maaseudun kehittämistä koskevat yhteisön ensisijaiset tavoitteet ohjelmakaudella 2007–2013

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi helmikuussa 2006 ohjelmakaudeksi 2007–2013 maaseudun kehittämistä koskevat strategiset suuntaviivat², joissa vahvistettiin kolme aihekohtaista ydintavoitetta:

- *Maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen.* Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston⁶) avulla Euroopan elintarviketaloudesta olisi pyrittävä rakentamaan vahva ja dynaaminen. Olisi keskityttävä tietämyksen siirtoon, uudenaikaistamiseen, innovointiin ja laatuun elintarvikeketjussa sekä aloihin, joilla ensisijaisesti tehdään fyysisiä ja inhimillisiä pääomainvestointeja. Toimintalinjan 1 toimenpiteiden on tarkoitus pääasiassa edistää maaseudun kehittämisohjelmien kilpailukykytavoitetta.
- *Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen.* EU:n luonnonvarojen ja maaseutualueiden maisemien suojelemiseksi ja parantamiseksi tähän toimintalinjaan osoitetut määrärahat olisi käytettävä kolmella seuraavalla EU-tason ensisijaisella alalla: luonnon monimuotoisuus ja luonnonarvoltaan arvokkaiden maa- ja metsätalousjärjestelmien sekä perinteisten maatalousmaisemien säilyttäminen ja kehittäminen, vesi ja ilmastomuutos. Toimintalinjan 2 toimenpiteiden on tarkoitus pääasiassa edistää maaseudun kehittämisohjelmien ympäristötavoitetta.
- *Maaseutualueiden asukkaiden elämänlaadun parantaminen ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen kannustaminen.* Näihin tavoitteisiin osoitetuilla määrärahoilla olisi pyrittävä saavuttamaan yleistavoite, joka on työllisyysmahdollisuuksien ja kasvun edellytysten luominen. Toimenpiteitä on käytettävä erityisesti valmiuksien kehittämiseksi, taitojen hankkimiseksi ja paikallisten kehittämisstrategioiden toteuttamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että maaseutualueet säilyvät houkuttavina tuleville sukupolville. Koulutusta, tiedotusta ja erityisyyttä edistettäessä olisi otettava huomioon naisten, nuorten ja iäkkäiden työntekijöiden erityistarpeet. Toimintalinjan 3 toimenpiteiden on tarkoitus edistää laajempia maaseudun kehittämistavoitteita yhdessä toimintalinjan 4 kanssa.

Maaseudun kehittämistä varten hyväksytyissä strategisissa suuntaviivoissa korostetaan aihekohtaisten ensisijaisien tavoitteiden ohella myös seuraavia tarpeita:

- *Paikallisten valmiuksien kehittäminen työllisyyden parantamiseksi ja elinkeinoelämän monipuolistamiseksi* – samalla kun edistetään aihekohtaisia ensisijaisia tavoitteita. Tämä horisontaalinen toimintalinja, jota kutsutaan myös Leader-toimintalinjaksi (toimintalinja 4), on tärkeä paikallisten kehittämisstrategioiden kautta tapahtuvan hallinnon kehittämisen ja maaseutualueiden oman kehityspotentialin hyödyntämisen kannalta.
- *Ohjelmien johdonmukaisuuden varmistaminen.* Toimintalinjojen väliset ja sisäiset synergiat olisi maksimoitava. Tarvittaessa olisi otettava huomioon muut EU:n strategiat. Olisi otettava käyttöön välineitä hallinnon ja toimien toteuttamisen tehostamiseksi. Olisi varsinkin perustettava eurooppalaisia ja kansallisia maaseudun kehittämisverkostoja, joiden kautta sidosryhmät voivat vaihtaa parhaita toimintatapoja ja asiantuntemusta kaikista toiminnan suunnitteluun, hallintoihin ja toteuttamiseen liittyvistä asioista.
- *Yhteisön välineiden keskinäinen täydentävyys.* Rakenne-, työllisyys- ja maaseudun kehittämissäntöjen välisen synergian hyödyntämiseksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että EU:n eri rahastoista rahoitettavat toimet täydentävät toisiaan ja ovat johdonmukaisia.

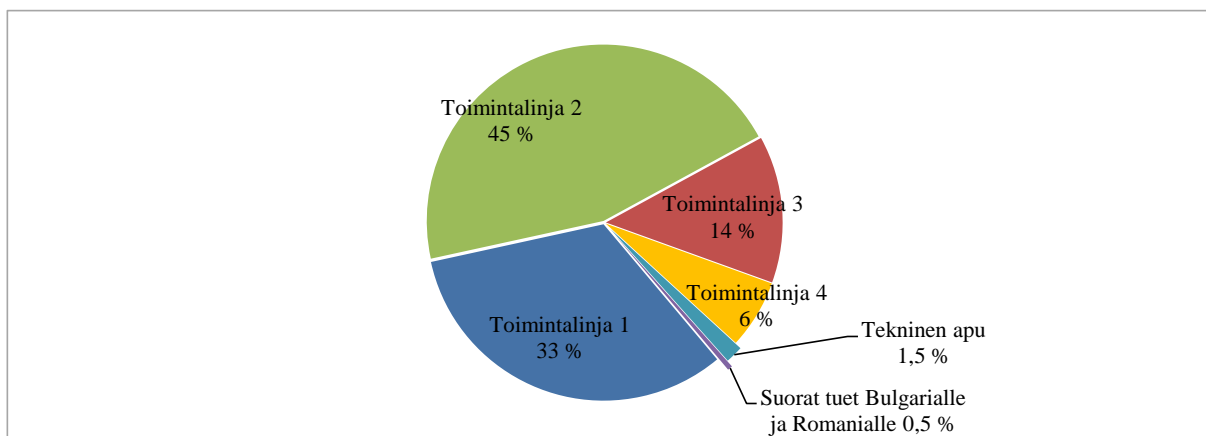
Näiden strategisten suuntaviivojen perusteella jäsenvaltiot laativat kansalliset strategiasuunnitelmansa, joissa EU:n ensisijaiset tavoitteet muunnetaan kansallisiksi ensisijaisiksi tavoitteiksi ja jotka toimivat maaseudun kehittämisohjelmien viitekehyksinä. Näiden maaseudun kehittämisohjelmien avulla ensisijaiset tavoitteet pannaan täytäntöön toimintalinjoittain ryhmiteltyjen toimenpiteiden kautta (toimenpiteet on lueteltu toimintalinjoittain taulukossa 1⁷). Ohjelmat voivat olla joko valtakunnallisia tai alueellisia. Komissio hyväksyi ne vuosina 2007 ja 2008. Ohjelmien täytäntöönpanoa seurataan ja arvioidaan yhteisten seuranta- ja arviointisääntöjen perusteella.

⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005, annettu 20 päivänä syyskuuta 2005, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen.

⁷ Kaikki taulukot esitetään komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

1.2 Talousarvio ja toimintatavoitteet

Maaseuturahaston kokonaisbudjetti koko ohjelmakaudelle 2007–2013 oli 96,2 miljardia euroa. Tasapainoisen strategian varmistamiseksi maaseuturahastossa on määritelty eri toimintalinjojen menoille vähimmäistasot, joita sovelletaan kussakin maaseudun kehittämissohjelmassa (10 % toimintalinjoissa 1 ja 3 sekä 25 % toimintalinjassa 2). Toimintalinjalle 4 (Leader) on varattu vähintään 5 prosenttia (EU12-maissa 2,5 %) kunkin ohjelman EU-rahoituksesta. Käytettävissä oleva kokonaistalousarvio on suurempi, sillä maaseuturahaston varoja täydennetään kansallisella julkisella rahoituksella⁸.

Kuva 1. Toimintalinjojen suhteellinen merkitys maaseuturahaston kokonaisrahoitusosuuden sisällä ohjelmakaudella 2007–2013 – EU27-maat.

Sen jälkeen kun jäsenvaltiot olivat laatineet ohjelmansa, määrärahat oli jaettu eri toimintalinjoille ja vuodelle 2013 oli määritelty päätavoitteet, tilanne oli edellä esitetyn kuvan 1 mukaisesti seuraava:

- Toimintalinjan 1 (*maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen*) osuus maaseuturahaston kokonaisrahoituksesta oli 33 prosenttia. Tästä toimintalinjasta on tarkoitus tukea ohjelmakauden loppuun mennessä 575 000:ta investointihanketta, joilla nykyaikaistetaan maatiloja, ja auttaa 34 000:ta yritystä saamaan lisäarvoa maa- ja metsätaloustuotteille.
- Toimintalinjan 2 (*ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen*) osuus oli suurin: 45 prosenttia maaseuturahaston kokonaisrahoituksesta. Tavoitteena on saada 47 miljoonaa hehtaaria maatalousmaata maatalouden ympäristötoimenpiteiden piiriin, korvata luonnonhaitat 55 miljoonalla hehtaarella maatalousmaata epäsuotuisilla alueilla ja vuoristoalueilla ja myöntää tukea niin, että 1,3 miljoonaa hehtaaria maatalousmaata täyttää Natura 2000 -vaatimukset.
- Toimintalinjan 3 (*maaseutualueiden asukkaiden elämänlaadun parantaminen ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen*) osuus oli pienempi: 14 prosenttia maaseuturahaston kokonaisrahoituksesta. Sen tavoitteena on myötävaikuttaa 73 350 yrityksen kehittämiseen tai perustamiseen maaseutualueilla ja tukea 29 000:ta kylänuudistushanketta vuoteen 2013 mennessä.
- Toimintalinjan 4 (*Leader*) osuus maaseuturahaston kokonaisrahoituksesta oli 6 prosenttia. Suurin osuus paikallisten kehittämissstrategioiden tuesta on tarkoitettu monipuolistamiseen ja elämänlaadun parantamiseen (toimintalinjan 3 tyyppiset hankkeet).

Maatalouspolitiikan terveystarkastus (HC) ja Euroopan talouden elvytysuunnitelma (EERP) lisäsivät määrärahoja 4,9 miljardia eurolla. Määrärahat on osoitettu kuuteen ”haasteeseen”. Suurin osa varoista on suunnattu luonnon monimuotoisuuteen (31 %, 1,5 mrd. €) ja vesihuoltoon (27 %, 1,3 mrd. €). Maitoalan rakenneuudistukseen käytettiin 15 prosenttia lisärahoituksesta (0,7 mrd. €), ilmastonmuutoksen torjuntaan 14 prosenttia (0,7 mrd. €) ja uusiutuviin energialähteisiin 6 prosenttia (0,3 mrd. €). Jäsenvaltiot ovat myös päättäneet investoida Euroopan talouden elvytyspaketin määrärahoista 35 prosenttia laajakaistainfrastruktuuriin eli 0,3 miljardia euroa käytettävissä olevista yhden miljardin euron määrärahoista.

⁸

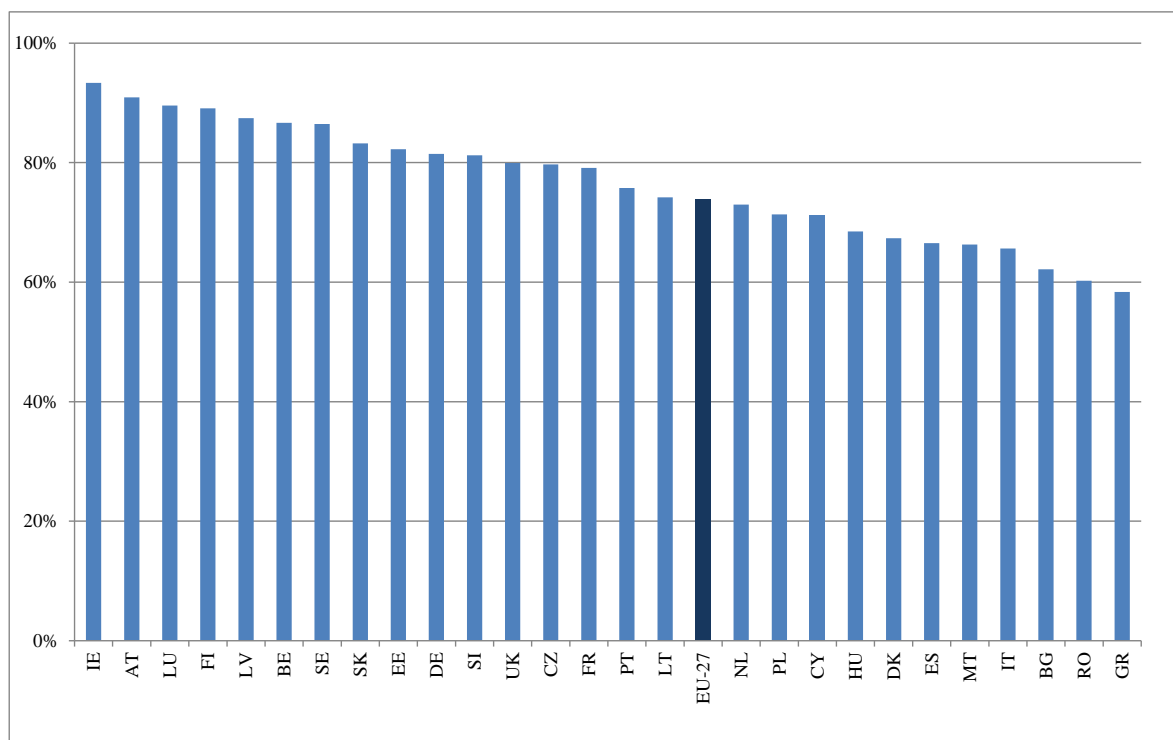
Kaikki kertomuksessa olevat rahoitustiedot koskevat vain maaseuturahastoa, jollei muuta mainita.

2. YHTEISÖN ENSISIJAJAISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Katsaus keskeisiin saavutuksiin

Maaseuturahaston toteutuneet menot EU27-maissa vuoden 2013 lopussa olivat yhteensä 71 miljardia euroa⁹, joka on 74 prosenttia ohjelmakauden 2007–2013 96,2 miljardin euron kokonaistalousarviosta (tarkastelujakso edustaa seitsemää vuotta koko yhdeksän vuoden täytäntöönpanojaksosta¹⁰). Vuotuiset menot ovat yleisesti ottaen edenneet aikataulun mukaisesti ohjelmakauden 2007–2013 ensimmäisten vuosien hitaan alun jälkeen.

Jäsenvaltioiden kesken on huomattavia eroja (kuva 2), sillä kaksi jäsenvaltiota on käyttänyt varoja yli 90 prosenttia, kun toisaalta kahdeksan on käyttänyt niitä alle 70 prosenttia.

Kuva 2. Maaseuturahaston talousarvion yleinen toteutuminen vuoden 2013 loppuun mennessä verrattuna ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismäärärahoihin.

Toimintalinjan 1 toteutuminen (68 %) vastaa suurin piirtein ohjelmakauden 2007–2013 varojen käyttötavoitetta, sillä investointihankkeita on hyväksytty huomattava määrä.

Toteutumisaste on korkein toimintalinjassa 2 (86 %), ja toteutuminen on jäsenvaltioiden kesken tasapainossa. Tämä korkea toteutumisaste selittyy eroilla, joita on täytäntöönpanomekanismeissa toimintalinjojen 1 ja 3 investointitoimenpiteiden ja toimintalinjan 2 tärkeimpien toimenpiteiden välillä.

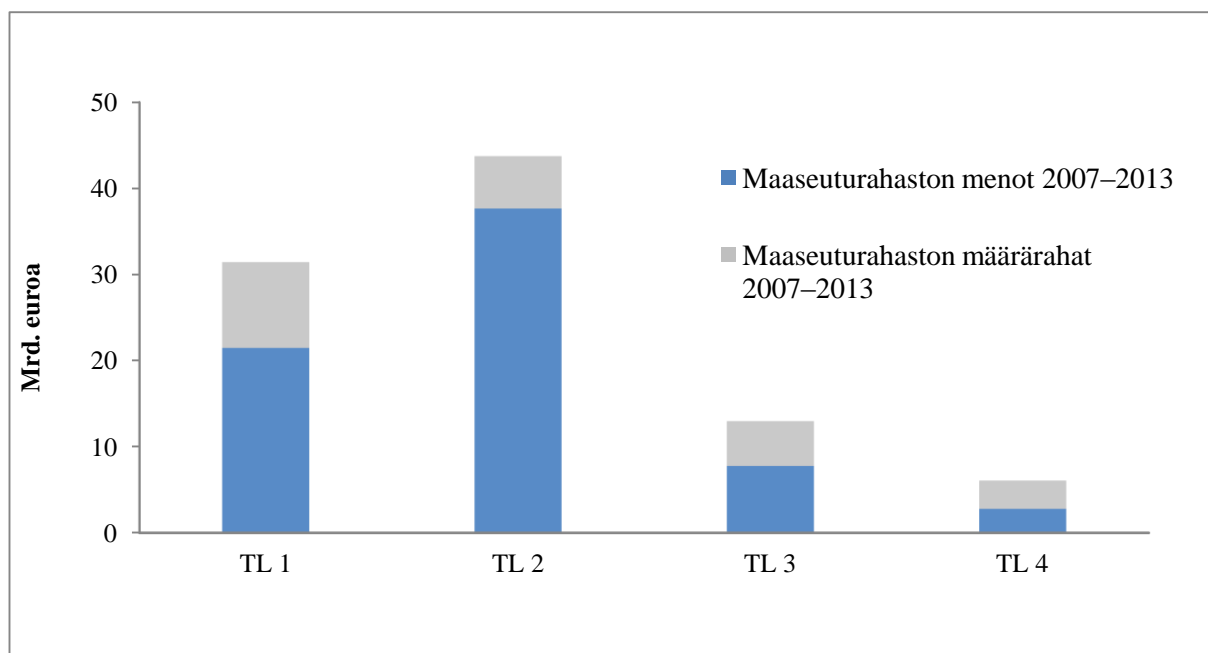
Toimintalinjassa 3 on huomattavaa lisäystä verrattuna vuoden 2011 loppuun (60 % verrattuna vuoden 2011 lopun 31 %:iin), sillä tuolloin raportoitiin merkittävästä viivästyisestä toimenpiteiden toteuttamisessa¹¹. Jäsenvaltioiden kesken on kuitenkin eroja, ja jotkin niistä ovat edelleen myöhässä tavoitteidensa saavuttamisessa.

⁹ Kalenterivuotia 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 ja 2013 koskevat maksut jäsenvaltioille. Lukuja ei voida verrata maaseuturahastosta laadittuihin komission rahoituskertomuksiin Euroopan parlamentille ja neuvostolle, sillä kyseiset kertomukset laaditaan varainhoitovuoden perusteella.

¹⁰ Maaseuturahaston ohjelmakauden 2007–2013 maksuja voidaan suorittaa kaksi vuotta viimeisten sitoumusten (2013) jälkeen eli vuoden 2015 loppuun saakka.

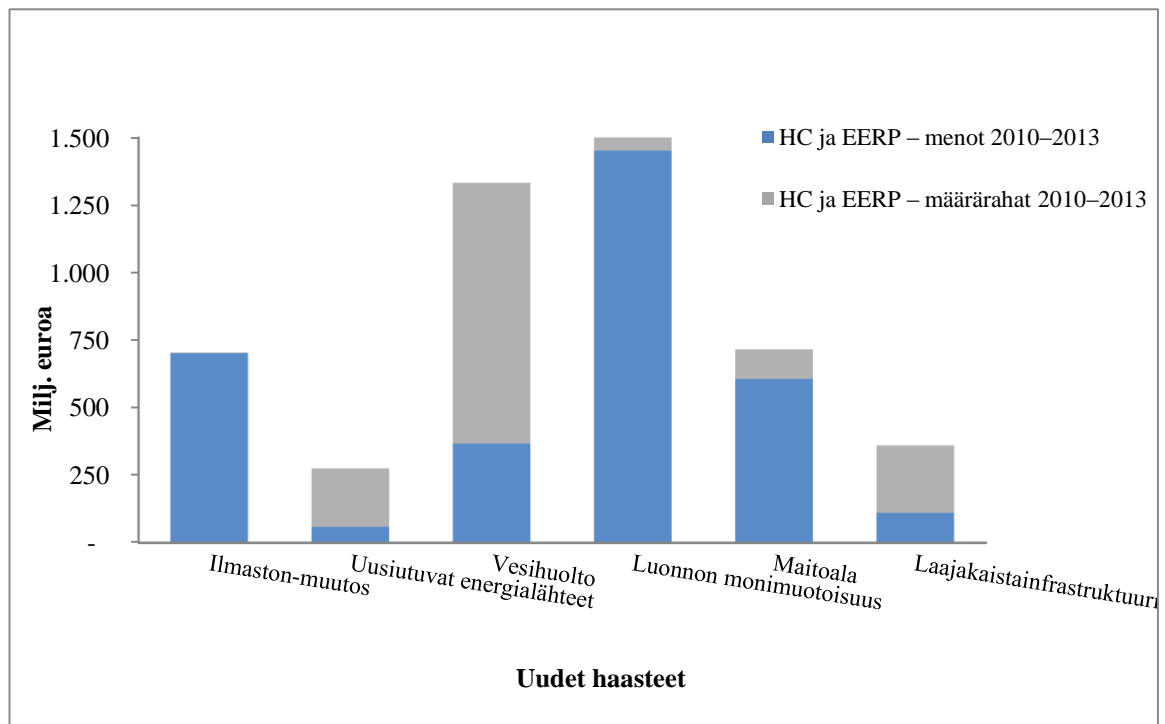
¹¹ Komission toinen kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle kansallisten strategiasuunnitelmien ja maaseudun kehittämistä koskevien yhteisön strategisten suuntaviivojen (2007–2013) täytäntöönpanosta.

Toimintalinjassa 4 toteutusaste on 46 prosenttia. Tähän ovat vaikuttaneet tuntuvasti viivästykset paikallisten strategioiden ja eri jäsenvaltioiden paikallisten toimintaryhmien toteutuksessa. Leaderin toteutuksessa eri jäsenvaltioissa on huomattavaa epätasaisuutta.

Kuva 3. Maaseuturahaston talousarvion toteutuminen vuoden 2013 loppuun mennessä toimintalinjoittain verrattuna ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismäärärahoihin.

Kun keskitytään erityisesti terveystarkastuksen ja Euroopan talouden elvytyssuunnitelman toteutusasteeseen, vuoden 2013 loppuun mennessä oli käytetty 3,3 miljardia euroa ohjelmoituista 4,95 miljardin euron kokonaismäärärahoista (74 %), mikä vahvistaa positiivisen kehityssuuntauksen vuodesta 2012 lähtien vuoden 2010 odotetun hitaan alun jälkeen. Jos käyttöasteita tarkastellaan haasteiden mukaan, käyttöasteet ovat korkeimpia ilmastonmuutoksen torjuntaan (100 %), luonnon monimuotoisuuteen (94 %) ja maitoalaan (85 %) liittyvien haasteiden kohdalla; laajakaistainfrastruktuurin (31 %), vesihuollon (28 %) ja uusiutuvien energialähteiden (21 %) osalta käyttöasteet ovat sitä vastoin kehittyneet hitaammin. Luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen liittyvien haasteiden korkeampi käyttöaste selittyy sillä, että näitä haasteita on käsitelty pääasiassa toimintalinjan 2 mukaisten toimenpiteiden kautta.

Kuva 4. Terveystarkastuksen ja Euroopan talouden elvytyssuunnitelman talousarvion (maaseuturahasto) yleinen toteutuminen vuoden 2013 loppuun mennessä verrattuna ohjelmakauden 2007–2013 kokonaisu määrärahoihin jaoteltuna uusien haasteiden mukaan (tietolähde CMEF 2013).

Ohjelmatyön aikana on otettu huomioon toimintalinjojen väliset ja sisäiset synergiat ja yleinen yhtenäisyys (maaseudun kehittämissuunnitelmien perustuminen tilanteen vahvuuksien ja heikkouksien analyysiin, maaseudun kehittämissuunnitelmien ennakoarviointiin jne.). Niihin on pyritty koko ohjelmakauden erityisesti seuraavien keinoin: seuranta (seurantakomiteat jne.), kansallisten maaseutuverkostojen ja eurooppalaisen maaseudun kehittämisverkoston arvioinnit ja toiminnot (yhteiset arvioinnit tai tietojen ja käytänteiden vaihto maaseudun kehittämissuunnitelmien johtohenkilöiden ja sidosryhmien välillä jne.).

Täytäntöönpanokauden ensimmäisinä vuosina otettiin käyttöön järjestetyt maaseuturahaston ja EU:n rakennerahastojen täydentävyyden varmistamiseksi. Ne toteutetaan rajaviivojen ja/tai (esimerkiksi ministeriöiden välisten) koordinoituneiden mekanismien muodossa.

2.2. Täytäntöönpano toimintalinjoittain ja toimenpiteittäin

Toimintalinja 1: Maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen

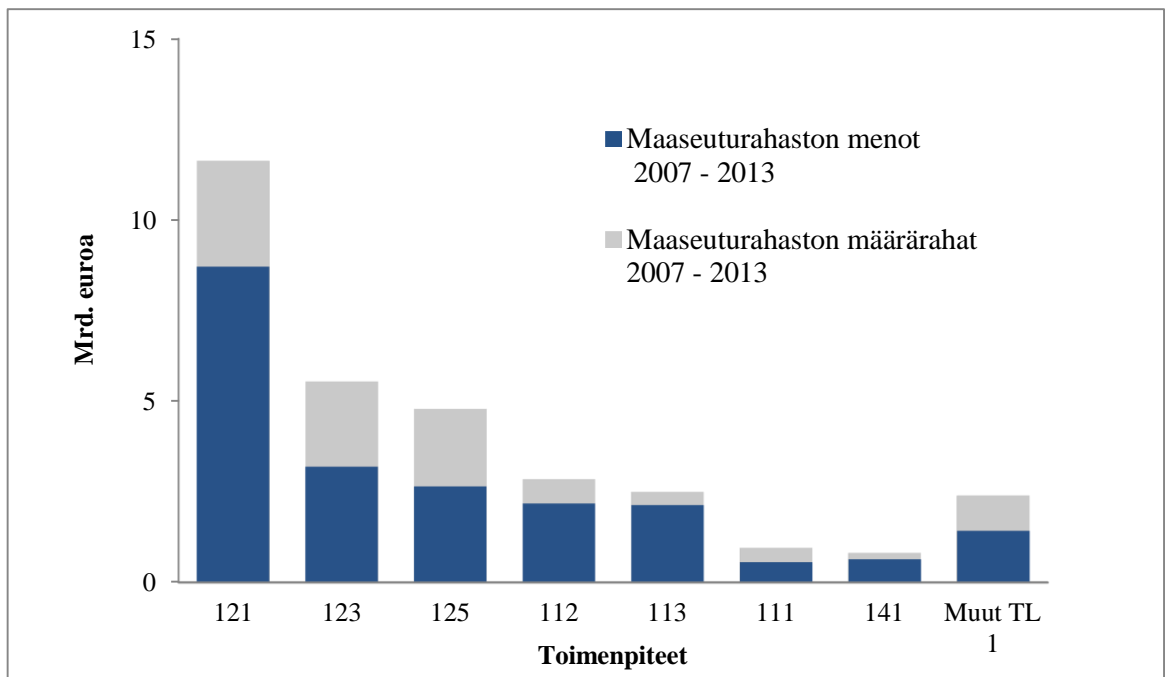
Maaseuturahaston toimintalinjaan 1 vuosilta 2007–2013 kirjatut kokonaismenot ovat 68 prosenttia toimintalinjan ohjelmakauden 2007–2013 kokonaisu määrärahoista (EU27:n keskiarvo).

Tämän tavoitteen osalta tärkeimmät saavutukset vuoden 2013 lopussa ovat seuraavat:

- 2 430 000 maa- ja/tai metsätalouteen liittyvän koulutuksen onnistuneesti suorittanutta henkilöä (88 % vuoden 2013 arvioidusta ajanjakson tavoitteesta);
- 136 000 uusia tuotteita ja/tai uusia menetelmiä käyttöön ottanutta maatilaa (54 % tavoitteesta);
- investointien kokonaisvolyymi 80 miljardia euroa (80 % tavoitteesta¹²) toimintalinjan 1 keskeisissä investointitoimenpiteissä; maaseuturahaston rahoitusosuus 17 miljardia euroa (julkisia menoja yhteensä 28 mrd. € (maaseuturahasto + kansallinen vastinrahoitus)).

¹² Kokonaisinvestointeihin sisältyvät yksityiset ja julkiset menot seuraavissa investointitoimenpiteissä: 112, 121, 122, 123, 125, 126.

Kuva 5. Maaseuturahaston talousarvion toteutuminen vuoden 2013 loppuun mennessä toimintalinjassa 1 toimenpiteittäin verrattuna ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismäärärahoihin.

Toimenpide 121 (maatilojen nykyaikaistaminen) on maaseuturahaston talousarviomäärärahoja ajatellen toimintalinjan 1 tärkein toimenpide (11,6 mrd. €). Toimenpiteen kokonaisbudjetista on maksettu 75 prosenttia, ja 379 000 uudenaikaistamishanketta on jo saatu päätökseen (66 % tavoitteesta). Toteutuneiden investointien kokonaisvolyymi on yli 39 miljardia euroa, ja sen odotetaan olevan 49 miljardia euroa ohjelmakauden 2007–2013 loppuun mennessä. Korkea käyttöaste osoittaa, että viljelijät ovat erittäin kiinnostuneita investoinneista, mikä näkyy määrärahojen lisäyksenä ohjelmakauden myötä.

Toimenpiteessä 123 (maa- ja metsätaloustuotteiden arvon lisääminen) käyttöaste on 58 prosenttia, ja tukea on maksettu 22 885 maatilalle (tavoite 34 029 tilaa). Investointien kokonaisvolyymi on 17,4 miljardia euroa (71 % tavoitteesta).

Toimenpiteessä 125 (maa- ja metsätalouden kehittämiseen ja mukauttamiseen liittyvä infrastruktuuri) rahoituksen toteutumisaste oli 55 prosenttia vuoden 2013 lopussa. Maaseuturahastosta maksetut 2,6 miljardin euron suuruiset menot ovat tähän mennessä johtaneet yhteensä 7,2 miljardin euron (julkinen + yksityinen) investointeihin. Tuettujen toimen lukumäärä on yli 43 500 (99 % tavoitteesta), ja keskimääräinen investointi on noin 160 000 euroa. Summa on odotettua pienempi ja vastaa alhaisempaa menojen käyttöastetta (55 %).

Toimenpiteessä 112 (nuorten viljelijöiden aloitustuki) käyttöaste on 77 prosenttia, ja maaseuturahaston menot ovat yli 2,1 miljardia. Tuettuja nuoria viljelijöitä on lähes 145 000.

Toimintalinja 2 – Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen

Maaseuturahaston toimintalinjan 2 ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismenot ovat 86 prosenttia toimintalinjan kokonaismäärärahoista.

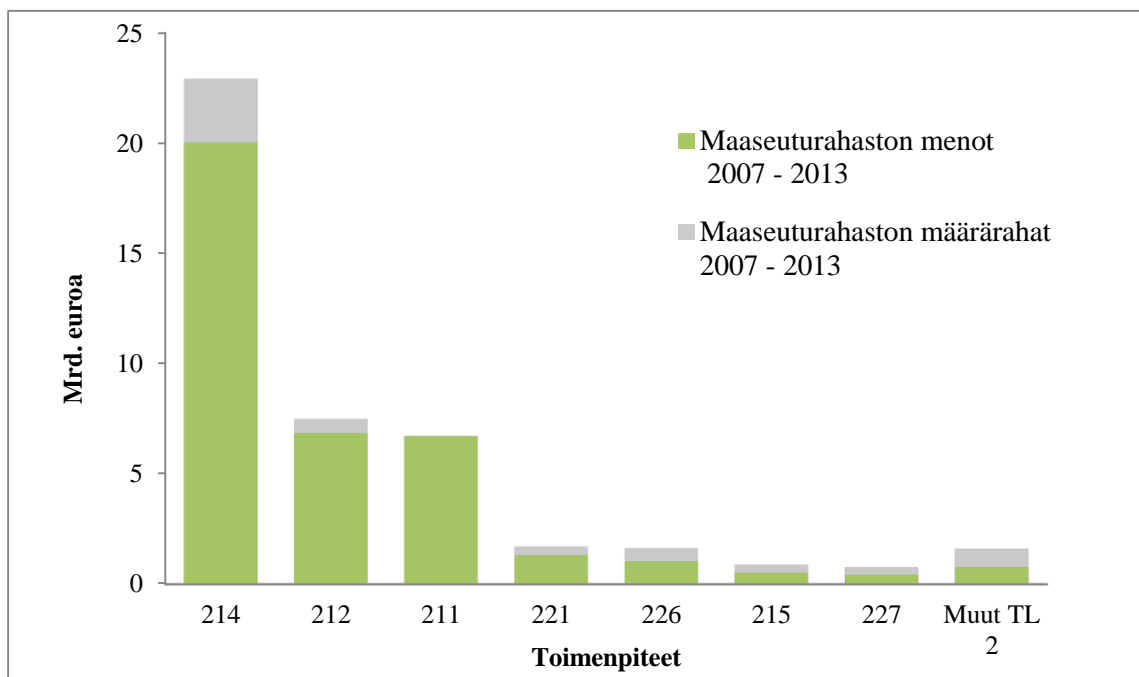
Tämän tavoitteen osalta tärkeimmät saavutukset vuoden 2013 lopussa ovat seuraavat:

- 46,9 miljoonaa hehtaaria ympäristön tilan parantamiseen tähtävään maankäytön suunnittelun osana (luonnon monimuotoisuus, veden laatu, maaperä ja ilmastonmuutoksen torjunta) eli 27 prosenttia kaikesta EU:ssa käytössä olevasta maatalousmaasta (KMM)¹³. Tähän sisältyy 7,6 miljoonaa hehtaaria luonnonmukaisen viljelyn tukitoimenpiteenä;
- 1,5 miljoonaa hehtaaria maankäytön suunnittelun erityisenä tukitoimenpiteenä Natura 2000 -alueilla tai vesipuitedirektiivin välityksellä;

¹³

KMM vuoden 2010 maatilojen rakennetutkimuksesta (Eurostat, tiedot päivitetty marraskuussa 2014).

- 340 000 hehtaaria metsityksen tukitoimenpiteenä maatalousmaalla ja muualla.

Kuva 6. Maaseuturahaston talousarvion toteutumisen vuoden 2013 loppuun mennessä toimintalinjassa 2 toimenpiteittäin verrattuna ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismäärärahoihin.

Kolme talousarviomäärärahoiltaan suurinta toimenpidettä ovat myös käyttöasteeltaan suurimmat toimintalinjan 2 toimenpiteet. Ne ovat 211 (vuoristoalueiden viljelijöille maksettavat luonnonhaittakorvaukset: käyttöaste 100 %), 212 (luonnonhaittakorvaukset viljelijöille muilla alueilla kuin vuoristoalueilla: käyttöaste 91 %) sekä 214 (maatalouden ympäristötuet: käyttöaste 87 %).

Toimenpiteessä 214 maaseuturahaston menot ovat yli 20 miljardia euroa. Maatalouden ympäristötukia maksettiin yli 1,5 miljoonalle maatilalle yhteensä 46,9 miljoonalle hehtaarille. Maaseudun kehittämissuunnitelmien sisältämien toimien toteutus ei ole EU:ssa yhtenäistä, mutta yleiset toteutumisasteet vahvistavat sen, että maatalouden ympäristötuet ovat kärjessä ympäristötoimenpiteissä. Toimenpide 214 on keskeisessä asemassa luonnon monimuotoisuutta ja ilmastomuutosta koskevien YMP:n terveystarkastustavoitteiden saavuttamisessa.

Toimenpiteillä 211 ja 212 tuetaan yhdessä yli 55 miljoonaa hehtaaria epäsuotuisilla alueilla ja vuoristoalueilla luonnonhaittojen korvaamiseksi. Niissä määrärahojen käyttöaste on lähellä 100 prosenttia.

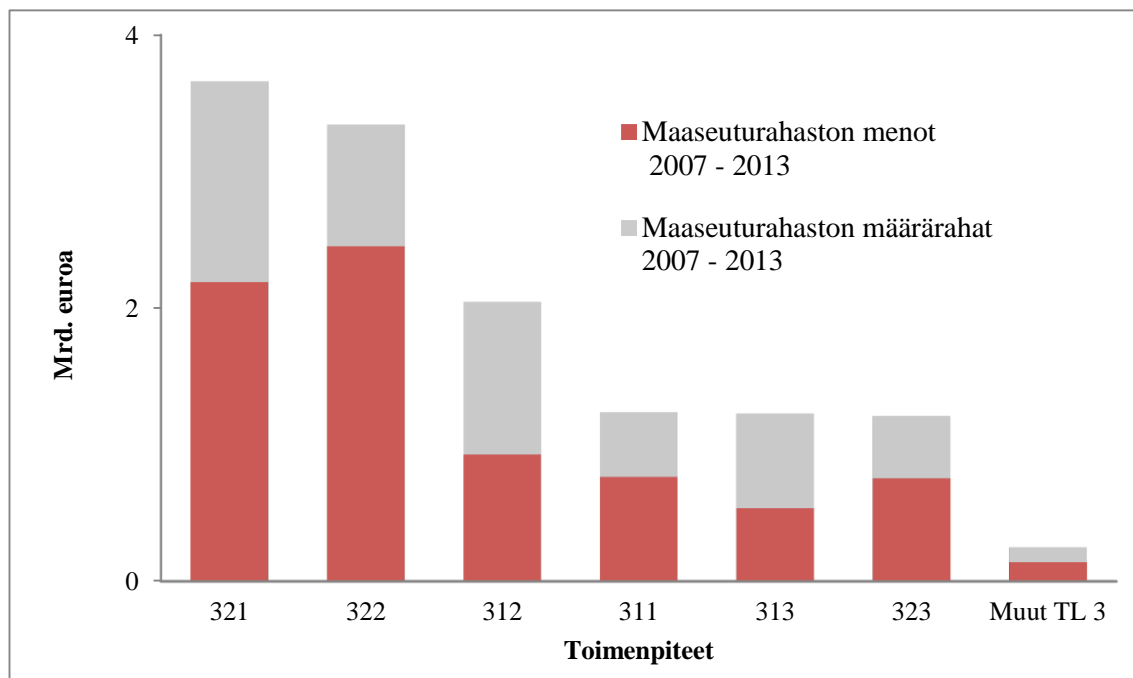
Myös toimenpiteellä 221 (maatalousmaan ensimmäinen metsitys) on merkitystä toimintalinjan 2 talousarviossa, erityisesti edellisten ohjelmakausien sitoumusten jatkamisen kannalta. Suurimmassa osassa maaseudun kehittämissuunnitelmia toimenpiteen kokonaistalousarvio on pienentynyt ohjelmakauden alun jälkeen. Toimenpiteen käyttöaste on kuitenkin 77 prosenttia, ja toimenpide kattaa yli 271 000 hehtaaria metsitettyä maata. Toimenpide 226 (metsätalouden tuottokyvyn palauttaminen ja ennalta ehkäisevien toimien käyttöönotto) ja toimenpide 227 (ei-tuotannolliset investoinnit) ovat myös keskeisimpiä metsätalouden tukitoimenpiteitä talousarviomäärärahojen kannalta. Yhdessä niillä tuetaan yli 3 miljardin euron investointeja eurooppalaisiin metsiin.

Toimintalinja 3 – Maaseutualueiden asukkaiden elämänlaadun parantaminen ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamiseen kannustaminen

Maaseuturahaston toimintalinjan 3 ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismenot ovat 60 prosenttia toimintalinjan kokonaismäärärahoista.

Tämän tavoitteen osalta tärkeimmät saavutukset vuoden 2013 lopussa ovat seuraavat:

- toimintalinjan 3 tuella luotiin työpaikkoja (75 000) tilanteessa, jossa maaseutualueiden työttömyys lisääntyi¹⁴;
- investointien (yksityiset ja julkiset) kokonaisvolyymi on 21 miljardia euroa; maaseuturahaston rahoitusosuus 7 miljardia euroa (julkisia varoja yhteensä 10 mrd. € (maaseuturahasto + kansallinen vastinrahoitus))¹⁵.
- 135 000 toimea, joilla tuetaan maatalouden ulkopuolista toimintaa maaseutualueilla, mukaan lukien yritysten perustaminen ja matkailuun liittyvät uudet toimet¹⁶.

Kuva 7. Maaseuturahaston talousarvion toteutumisen vuoden 2013 loppuun mennessä toimintalinjassa 3 toimenpiteittäin verrattuna ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismäärärahoihin.

Toimintalinjan 3 tärkein toimenpide kokonaismäärärahojen kannalta on 321 (elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelut), jossa määrärahojen käyttöaste on 60 prosenttia ja hankkeita on saatu päätökseen yli 50 000. Vuoden 2013 loppuun mennessä toteutuneiden investointien kokonaisvolyymi on noin 5,3 miljardia euroa, ja maaseuturahaston rahoitusosuus on 2,3 miljardia euroa.

Toteutuksen suhteen parhaiten edennyt toimintalinjan 3 toimenpide on kuitenkin 322 (kylien kunnostus ja kehittäminen), jossa käyttöaste on 73 prosenttia eli kunnostustoimia tukevien investointien kokonaisvolyymi on 6,8 miljardia euroa (maaseuturahaston rahoitusosuus 2,5 miljardia euroa) lähes 40 000 kylässä.

Sitä vastoin toimenpiteessä 312 (yritysten perustaminen ja kehittäminen) toteutumisaste on edelleen melko alhainen (45 %), vaikka tuettujen mikroyritysten lukumäärä (yli 61 000) on melko lähellä tavoitetta (84 %).

Lopuksi voidaan todeta, että toimenpiteessä 311 (taloudellisen toiminnan laajentaminen maatalouden ulkopuolelle) täytäntöönpanoaste on toimintalinjan 3 mukainen (62 %). Investointien kokonaisvolyymi on yli 4,2 miljardia euroa, ja tuensaajien lukumäärä on 35 000.

Toimintalinja 4 – Paikallisten valmiuksien kehittäminen työllisyyden parantamiseksi ja elinkeinoelämän monipuolistamiseksi

Maaseuturahaston toimintalinjan 4 ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismenot ovat 46 prosenttia toimintalinjan kokonaismäärärahoista.

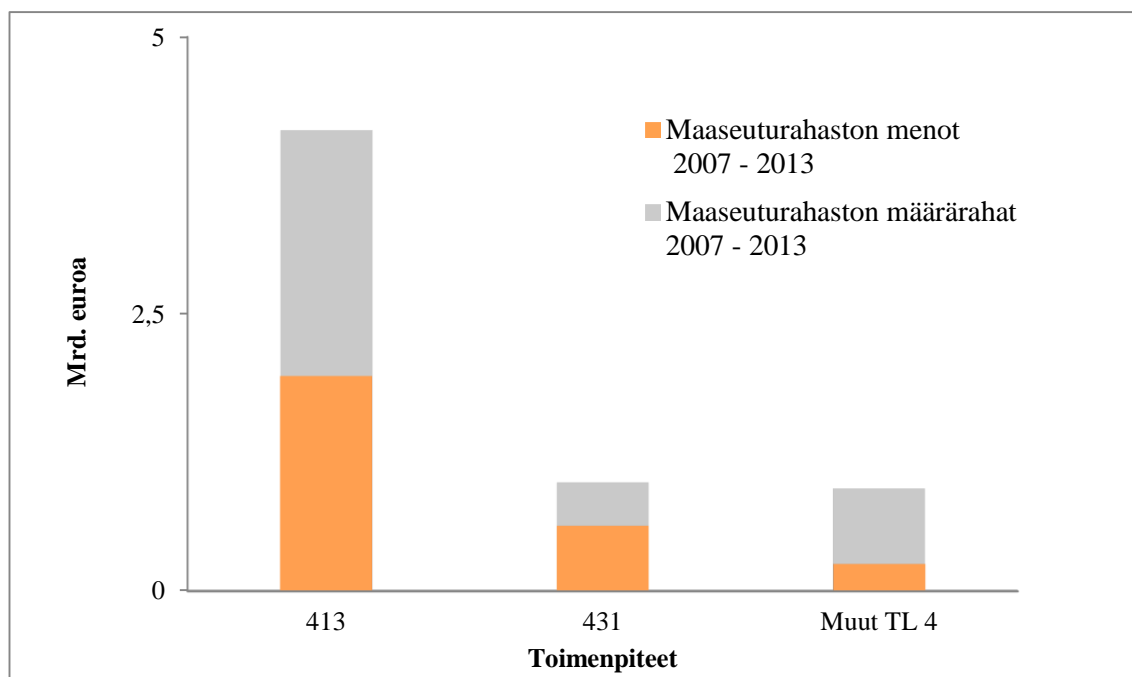
¹⁴ Kokonaistyöttömyys lisääntyi harvaan asutuilla maaseutualueilla vuosina 2007–2013 7,1 prosentista 10,3 prosenttiin ja välialueilla 7 prosentista 10,2 prosenttiin (lähde: Eurostat).

¹⁵ Ottaen huomioon investointitoimenpiteet 311, 313, 321, 322 ja 323.

¹⁶ Ottaen huomioon toimenpiteet 311, 312 ja 313.

Tämän tavoitteen osalta tärkein saavutus vuoden 2013 lopussa on seuraava:

- 2 402 paikallista toimintaryhmää rahoitti lähes 139 000:ta hanketta.

Kuva 8. Maaseuturahaston talousarvion toteutumisen vuoden 2013 loppuun mennessä toimintalinjassa 4 toimenpiteittäin verrattuna ohjelmakauden 2007–2013 kokonaismäärärahoihin¹⁷.

Vuoden 2013 lopussa paikallisia toimintaryhmiä oli kaiken kaikkiaan 2 402¹⁸. Määrä on kaksinkertaistunut verrattuna Leader+-aloitteeseen, ja puolet alueista toteuttaa Leader-lähestymistapaa ensimmäistä kertaa.

Koska paikallisten toimintaryhmien valintaprosessi saatiin päätökseen suhteellisen myöhään, monet valituista ryhmistä pääsivät myöhässä aloittamaan paikalliseen kehittämisstrategiaansa liittyvien hankkeiden toteutuksen. Tämä selittää maaseuturahaston toimintalinjan 4 määrärahojen suhteellisen alhaisen käyttöasteen, joka on 46 prosenttia toimintalinjaan osoitetuista kokonaismäärärahoista. Viimeisen vuosineljänneksen aikana menot ovat kuitenkin kasvaneet tuntuvasti.

Eräät jäsenvaltiot ovat maininneet erityisiä ongelmia. Etenkin Leaderin valtavirtaistaminen on muuttanut huomattavasti lähestymistapaa ja aiheuttanut merkittäviä hallinnollisia mukautuksia (hallinnon uudelleenorganisointi, henkilöstön koulutus).

3. NÄKYMÄT

Määrärahojen kokonaiskäyttö on yleisesti ottaen suunnitelmien mukaisella tasolla taloustilanteesta ja eräistä muista epäsuotuisista olosuhteista huolimatta. Vuoden 2013 loppuun mennessä saavutettu toteutumisaste ja tuotosindikaattoreiden yleinen saavuttaminen antavat vahvistuksen sille, että edellisissä kertomuksissa esille tuodut keskeiset täytäntöönpanovaikeudet on suurimmalta osin voitettu.

Käyttöaste on kuitenkin edelleen alhaisempaa joissakin jäsenvaltioissa, erityisesti toimintalinjojen 3 ja 4 toteuttamisessa. Näiden kahden toimintalinjan osalta saatavilla olevista tiedoista käyvät esille jäsenvaltioiden väliset erot erityisesti Leaderin toteuttamisessa. Leaderin yleinen hyvä täytäntöönpano osoittaa selvästi Leaderin toimivuuden, mutta joissakin maaseudun kehittämisohjelmissa raportoidut

¹⁷ 413 koskee toimintalinjan 3 Leader-tyyppisiä toimia ja 431 liittyy paikallisten toimintaryhmien toimintaan ja toiminnan edistämiseen.

¹⁸ Eurooppalaisen maaseudun kehittämisverkoston selvityksen mukaan (kesäkuu 2014).

alhaiset toteutumisasteet viittaavat epätasaisuuteen unionin maaseutualueiden kesken. Tällaisessa tilanteessa verkottumisesta voi olla huomattavaa apua eurooppalaisen maaseudun kehittämisverkoston avustuksella.

Moniin yksittäisiin ohjelmiin on tehty useita muutoksia ensimmäisten täytäntöönpanovuosien aikana esiintyneiden ongelmien korjaamiseksi. Tällöin on otettu huomioon väliarviointien yhteydessä annetut suositukset, ja ohjelmiin on sisällytetty lisää varoja uusiin haasteisiin (terveystarkastus) ja talouskriisiin (Euroopan talouden elvytyssuunnitelma) vastaamiseksi. Suurin osa muutoksista on määrärahasiirtoja toimenpiteiden välillä, kohteena olevia tuensaajia koskevia muutoksia ja/tai tukikelpoisuusperusteiden muutoksia. Talousarviomuutosten keskeiset syyt olivat strategisten painopisteiden muutokset, alhaiset käyttöasteet ja reagointi odottamattomiin ongelmiin, joita aiheutui laajemman toimintapoliittisen, taloudellisen tai lainsäädännöllisen ympäristön vuoksi.

Maaseudun kehittämispolitiikan seurantajärjestelmä tarjoaa kuvan keskeisistä tuotoksista ja saavutuksista YMP:n toisessa pilarissa. Erityisesti toimintalinjassa 1 noin 2,4 miljoonaa viljelijää suoritti koulutuksen onnistuneesti ja kokonaisinvestoinnit olivat yli 80 miljardia euroa 637 000 hankkeeseen. Toimintalinjassa 2 toteutettiin ympäristöön liittyviä toimenpiteitä 47 miljoonalla hehtaarilla. Toimintalinjassa 3 on saatu päätökseen yli 50 000 elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalveluihin liittyvää hanketta ja 62 000 mikroyritystä on saanut tukea tai perustettu. Lisäksi tähän mennessä on tuettu 140 000:ta Leader-hanketta (toimintalinja 4).

Tätä kuvaa täydennetään jälkiarvioinnilla, jossa arvioidaan maaseudun kehittämispolitiikan yleisiä vaikutuksia. Hallintoviranomaiset toimittavat komissiolle jälkiarvioinnin kustakin maaseudun kehittämisohjelmasta viimeistään vuoden 2016 lopussa, ja tämän jälkeen EU:n tasolla tehdään yhteenveto.